

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

WARSZAWA

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY

Nr. 1

STYCZEŃ 1931

ROK VI.

POŁOŻENIE GOSPODARCZE W GRUDNIU 1930 R.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Podobnie jak w innych krajach, również w Polsce koniec ubiegłego roku nie przyniósł poprawy w długotrwałym przesileniu gospodarczym. W wyniku niskiego stanu obrotów w ostatnich miesiącach, nastąpiło w grudniu dalsze ograniczenie rozmiarów wytwórczości, pociągające za sobą silniejszy wzrost bezrobocia.

Na rynku pieniężnym, który w dużym stopniu pozostaje pod wpływem trudnej sytuacji finansowej rolnictwa, wystąpiło sezonowe pogorszenie, spowodowane zbiegiem terminów płatności na koniec roku. Zapotrzebowanie gotówki wzrosło. Banki okazywały nadal dużą rezerwę przy udzielaniu nowych kredytów, wskutek czego regulowanie zobowiązań napotykało na trudności. Na giełdach pieniężnych zainteresowanie dla papierów wartościowych osłabło, powodując przy zwiększonej podaży spadek wysokości kursów.

Trudności finansowe rolnictwa nie zrelakowały wobec niekorzystnego nadal położenia na rynku ziemioplodów oraz pogorszenia warunków zbytu artykułów hodowli rolniczej, głównie w dziale nierogacizny. W wyniku mała siła nabywcza ludności rolniczej coraz dotkliwiej odbija się na sytuacji przemysłu krajowego.

Łągo lna zima oraz dalsze ograniczenia pracy

w przemyśle spowodowały spadek zbytu węgla, zmuszając kopalnie do zmniejszenia wydobycia. Również huty żelazne ograniczyły swą wytwórczość, gdyż zamówienia wyrobów hutniczych w kraju znacznie zmalały. W nieco lepszej sytuacji były huty cynkowe, które utrzymały dotychczasowy stan zatrudnienia. Położenie przemysłu naftowego nie wykazało większych zmian, zbyt przetworów naftowych w bieżącym sezonie zimowym był mniejszy niż przed rokiem.

W przemyśle przetwórczym szczególnie przemysł włókienniczy zaprowadził w grudniu poważniejsze ograniczenia wytwórczości, gdyż prócz zastoju obrotów na rynku krajowym, zmniejszył się również wywóz towarów włókienniczych. Podobnie stan zatrudnienia przemysłu metalowo-maszynowego osłabł w dalszym ciągu, zwłaszcza w działach o charakterze sezonowym. Położenie przemysłu drzewnego, prócz przejściowego zwiększenia eksportu do Niemiec, nie wykazało zmian na lepsze. Stan zatrudnienia przemysłu spożywczego był nadal słaby; cukrownie w znacznej części zakończyły już w grudniu kampanję tegoroczną. W przemyśle mineralnym zapanował w związku z zakończeniem sezonu zastój. W innych działach przemysłu jak w przemyśle chemicznym, garbarskim i papierniczym, położenie pozostało naogół bez większych zmian.

Obroty w handlu wewnętrznym, mimo okre-

D 188-3/85 v2

su świątecznego, nie osiągnęły poważniejszego natężenia, przy niekorzystnej nadal wypłacalności odbiorców. Bilans wymiany towarowej z zagranicą wykazał w dalszym ciągu nadwyżkę wartości wywozu nad przywozem.

Wskutek dalszych ograniczeń wytwórczości przemysłowej, oraz robót inwestycyjnych, liczba bezrobotnych powiększyła się znacznie ponad poziom z poprzednich lat.

RYNEK PIENIĘŻNY

Pieniądz i kredyt. Na międzynarodowych rynkach pieniężnych ultimo roczne minęło spokojnie, nie przynosząc poważniejszych zmian stawek procentowych. Niespodzianką do pewnego stopnia stanowiło obniżenie przez nowojorski Bank Rezerwy Federalnej stopy dyskontowej dn. 23 grudnia ub. r. z $2\frac{1}{2}\%$ do 2% , w ślad za czem również Bank Francji obniżył dn. 2 stycznia b. r. swą stopę do tego samego poziomu. Ten krok dwóch najpotężniejszych banków emisyjnych świata (zaznaczyć należy, że dzieje gospodarcze Ameryki jeszcze nie notowały tak niskiej stopy) zmierza do złagodzenia skutków kryzysu, który w ostatnich miesiącach pogłębił się znacznie we wszystkich krajach dotkniętych przesileniem. Obniżenie stopy dyskontowej przez Bank Francji wywarło dodatni wpływ na europejskie rynki pieniężne, a przede wszystkim na rynek londyński i berliński. W związku ze znanymi wypadkami w Paryżu banki francuskie nie zaprzestały do końca r. ub. wycofywania swych wierzytelności zagranicznych, co szczególnie dotkliwie odczuwał londyński rynek walutowy, a w mniejszym stopniu berliński; obniżenie stopy przez Bank Francji automatycznie wzmocniło kurs funta angielskiego oraz marki niemieckiej i zahamowało odpływ złota z Banku Anglii do Francji.

Niezwykła płynność na rynkach pieniężnych nie znalazła jednak dotychczas odbicia w kształtowaniu się kursów papierów wartościowych, które mają nadal tendencję zniżkową, tamującą rozwój rynków emisyjnych. Szczególnie niekorzystnie kształtowały się kursy pożyczek państwowych i komunalnych na giełdzie nowojorskiej, co nie pozostało bez wpływu na notowania giełd europejskich, zwłaszcza, że amerykańskie instytucje finansowe wykorzystując różnicę kursów, zaczęły sprzedawać posiadane walory bezpośrednio na rynkach europejskich; ujemny wpływ tych sprzedaży zaznaczył się przede wszystkim na kursach walorów niemieckich.

Na polskim rynku pieniężnym, którego kształtowanie się zależy w dużym stopniu od sytuacji w rolnictwie, sezonowe pogorszenie płynności wystąpiło w miesiącu sprawozdawczym dość

dotkliwie. Zbieg terminów płatności na koniec miesiąca oraz przygotowania banków do ultimo rocznego wzmogły zapotrzebowanie gotowizny ponad miarę odpowiadającą wielkości obrotów gospodarczych. Banki ograniczyły znacznie udzielanie nowych kredytów, przyjmując do dyskonta niemal wyłącznie weksle nadające się do redyskonta w Banku Polskim; podaż takich weksli była jednak w dalszym ciągu bardzo mała tak, iż w rezultacie operacje dyskontowe zmalały.

Należy stwierdzić, że w porównaniu z grudniem 1929 r. okres sprawozdawczy ujawnił pod wielu względami polepszenie się stanu rynku pieniężnego; przy niższej stopie procentowej zarówno na rynku oficjalnym jak i prywatnym stan kredytów i wkładów w instytucjach finansowych zwiększył się i przy zwiększonych obrotach giełdowych kursy papierów proc. osiągnęły wyższy poziom. Natomiast w większym niż poprzednio stopniu zaciążyło na rynku pieniężnym złe położenie rolnictwa oraz związanych z niem gałęzi produkcji i wymiany.

Regulacja zobowiązań rolnictwa i handlu, zapadających w okresie sprawozdawczym, odbywała się ze znacznymi trudnościami. Oddziały nasze donoszą o wzroście protestów wekslowych w okręgach rolniczych, jak również o wzroście upadłości wzgl. wniosków o nadzór sądowy, oraz dobrowolnych likwidacji przedsiębiorstw. W Banku Polskim natomiast wskutek starannej selekcji materiału wekslowego odsetek weksli zaprotestowanych w stosunku do płatnych zmniejszył się nieco i wyniósł 4.12% wobec 4.22% w listopadzie. Z sumy weksli zaprotestowanych, wynoszącej 12.1 milj. zł. (w listopadzie 10.8 milj.) przypada procentowo na poszczególne gałęzie gospodarcze (w nawiasach dane za listopad); na rolnictwo 24.52% (25.21), włókiennictwo 21.86% (20.76), branżę metalową 7.95% (8.67), skórzaną 3.40% (2.77), drzewną 4.14% (4.77), inne 38.13% (37.82%). Portfel Banku Polskiego wykazał zatem poprawę wypłacalności w rolnictwie, w w branży dzwonej i metalowej, w innych gałęziach nastąpiło pogorszenie.

Dopływ nowych kredytów dla rolnictwa był w okresie sprawozdawczym słaby. Kwota 25 milj. zł. przeznaczona z rezerwy skarbowej na specjalny fundusz gospodarczy została już w całości zużytkowana. P. Bank Rolny uzyskał z tej sumy 15 milj. zł., które użył na kredyt średnioterminowy dla rolnictwa; Bank Gospodarstwa Krajowego otrzymał również na pomoc kredytową dla rolnictwa 3 milj. zł., z reszty zaś zakupiono obligacje ziemskie i udzielono kredytów niektórym przedsiębiorstwom.

Działalność kredytowa Banku Polskiego zwiększyła się nieco w grudniu. Wprawdzie portfel wekslowy zmniejszył się o 9 milj. zł. do

672 milj. zł., wzrosły jednak pożyczki lombardowe o 11.7 milj. do kwoty 86.3 milj. zł., wobec czego wzrost kredytów wyniósł 2.7 milj. zł. W porównaniu z tym samym miesiącem 1929 roku ogólny stan kredytów w Banku uległ nieznacz-nemu zmniejszeniu, przyczem zwiększył się dość znacznie udział rolnictwa w tych kredy-tach. Wzrósł on bowiem w końcu ub. r. do 43.7% portfela wekslowego, podczas gdy w 1929 roku wynosił tylko 37.5%. W okresie sprawoz-dawczym rolniczy portfel wekslowy zmniej-szył się nieco wskutek dokonanych spłat. Kredy-ty rejestrowe zmniejszyły się o 2.9 milj., wy-nosząc na koniec grudnia 55.4 milj. zł., kredyty siewne zmniejszyły się o 0.4 milj. do 19 milj. zł. Natomiast portfel 6-miesięcznych weksli rolni-czych, obejmujący częściowo oba wspomniane wyżej rodzaje kredytów, uległ silniejszej reduk-cji, gdyż zmniejszył się o 19.6 milj. do 46.3 milj. zł.; ta redukcja nastąpiła jednak nietyle wskutek spłat, ile z powodu przejścia części portfe-lu weksli 6-miesięcznych do portfela normalne-go po zrównaniu ich terminów płatności z weks-lami tego portfela. W dziale natychmiast płatnych zobowiązań Banku rachunki Skarbu Państwa zmniejszyły się o 34.1 milj. do 26.6 milj. zł., podczas gdy prywatne rachunki żyro-we wzrosły o 19.2 milj. do kwoty 162.4 milj. zł. Przy niezmienionym zapasie złota stan walut i dewiz (zaliczonych i niezaliczonych do pokry-cia) zmniejszył się o 13.9 milj. zł. do 412.7 milj. zł. W m. sprawozdawczym przyływ dewiz do Banku Polskiego był dość znaczny; jednakowoż przypadające w tym miesiącu płatności rat amort. i odsetek od długów państwowych za-granicą sprawiły, iż zapas dewiz zmniejszył się. Wskutek równoczesnego zmniejszenia się na-tychmiast płatnych zobowiązań i obiegu bi-letów Banku (tych ostatnich o 4.3 milj. zł.) po-krucie ich uległo poprawie: mianowicie stosu-nek procentowy pokrycia kruszcowo-walutowe-go wzrósł do 55.29% (15.29% ponad pokrycie statutowe), zaś pokrycia samem złotem do 36.54% (6.54% ponad pokrycie statutowe).

Całkowity obieg pieniężny pozostał w grud-niu prawie niezmieniony, wynosił bowiem w końcu tego miesiąca 1.569,2 milj. zł. (w koń-cu listopada 1.570 milj. zł.); z tej kwoty przy-padało na bilety Banku Polskiego 1.328,2 milj., na bilety Skarbu Państwa 2.6 milj., zaś na sre-bro i bilon 238.4 milj. zł.

Dzięki ostrożnej polityce kredytowej banki prywatne wywiązały się naogół bez większych trudności ze swych zobowiązań na koniec roku. Tylko na Śląsku powstało pewne zaniepokojenie pod wpływem zawieszenia wypłat i zgłosze-nia wniosku o postępowanie ugodowe przez je-den z lokalnych banków. Wkłady w większych instytucjach naogół utrzymały się na dotychcza-sowym poziomie, w mniejszych wykazały ten-

dencję spadkową. Operacje kredytowe znajdo-wały się w zastoju. Ogłoszone bilanse banków, należących do Związku Banków w Polsce, wy-kazują w listopadzie spadek kredytów o 15.7 milj. do 1.376.1 milj. zł. i wzrost wkładów o 10.4 milj. do 991.5 milj. zł. Najsilniej obniżyły się kre-dyty dyskontowe, natomiast wzrosły pożyczki terminowe. Wzrost wkładów przypada całkowi-cie na wkłady terminowe; wkłady beztermino-we zmniejszyły się.

Działalność kredytowa banków państwowych wykazała w grudniu dalszy wzrost. W Banku Gospodarstwa Krajowego kredyty gotówkowe zwiększyły się o 3.4 milj. zł. (z czego 3.1 milj. przypada na wzrost kredytów budowlanych z Państwowego Funduszu Budowlanego), do kwoty 993.7 milj. zł., zaś emisyjne o 9 milj. do 735.4 milj. zł. Łączna suma wkładów i lokat Skarbu Państwa wzrosła o 14.5 milj. do kwoty 849.3 milj. zł. W P. Banku Rolnym kredyty go-tówkowe zmniejszyły się o 12.2 milj. do kwoty 638 milj. zł.; zmniejszenie nastąpiło wyłącznie w dziale kredytów krótkoterminowych z fun-duszów własnych Banku, podczas gdy pożyczki z funduszów administrowanych wykazały dal-szy wzrost (o 6 milj. zł.). Pożyczki emisyjne wzrosły o 13.2 milj. do kwoty 321.5 milj. zł. Wkłady i lokaty zmniejszyły się o 12.4 milj. do 140 milj. zł., stan funduszów administrowanych wzrósł o 8.7 milj. do kwoty 391.8 milj. zł.

Tempo przyrostu wkładów oszczędności-owych nie wykazało w grudniu osłabienia. W P. K. O. wkłady oszczędnościowe wzrosły o po-ważną sumę 18.7 milj. do kwoty 219.9 milj. zł., zaś łącznie z wkładami zwaloryzowanymi — 253.7 milj. zł. W komunalnych kasach oszczęd-ności wzrosły w listopadzie o 7.7 milj. zł. do kwoty 472.2 milj. zł.

Dewizy. obroty dewizami na giełdzie war-szawskiej zmniejszyły się w grudniu przy niż-kowej tendencji kursów. Z początkiem miesiąca panowała tendencja mocniejsza, w drugiej po-łowie jednak nastąpiła ogólna niżka dewiz eu-ropejskich pod wpływem osłabienia się dewizy dolarowej. Oficjalny kurs dolara gotówkowego obniżył się z $8.89\frac{1}{4}$ do $8.88\frac{1}{2}$, w transakcjach prywatnych notowano go po 8.89; kurs czeków zwykłował przejściowo do 8.923, obniżając się w końcu miesiąca do 8.911. Większe straty kur-sowe poniosły dewizy na Berlin, Brukselę i Wie-deń, utrzymały się na poziomie z końca listopa-da wypłaty na Zurich, Amsterdam, Londyn i Pa-ryż.

Papiery wartościowe. obroty papierami procentowem i zmniejszyły się znacznie w grudniu, wynosząc 6 milj. zł. wobec 9.3 milj. w listopadzie, były jednak wyższe niż w tym sa-mym miesiącu 1929 r. Kursy kształtowały się

przeważnie niżkowo, jakkolwiek nie wykazały zbyt wielkich różnic w porównaniu z końcowymi notowaniami okresu poprzedniego. W pierwszej połowie miesiąca pożyczki państwowe wzmocniły się nieco, potem jednak wskutek silnej podaży poniosły straty. Największe straty poniosła 4% pożyczka inwestycyjna (sztuki), która z poziomu 99 obniżyła się do 95; utrzymały się na dotychczasowym poziomie kursowym 3% pożyczka budowlana, 6% dolarowa i 7% stabilizacyjna. Listy zastawne i obligacje banków państwowych notowano przez cały czas po kursie niezmiennym. Listy zastawne instytucji kredytowych prywatnych wykazały większą stałość kursów niż pożyczki państwowe, naogół jednak doznały nieznacznego osłabienia w porównaniu z miesiącem poprzednim.

Obroty papierami widyem i w emi utrzymały się na poziomie z listopada. Podaż stale przewyższała zapotrzebowanie, które pod koniec miesiąca coraz bardziej malało, pociągając za sobą niżkę kursów większości akcji. W związku z końcem roku notowano na giełdach szereg akcji, które rzadko ukazywały się w obrocie. W porównaniu z notowaniami z końca listopada straty poniosły w grudniu akcje przedsiębiorstw metalurgicznych i chemicznych, utrzymały się bankowe z wyjątkiem Banku Polskiego; te ostatnie z poziomu 160 na początku miesiąca obniżyły się do 154. Większą poprawę kursu wykazały akcje Elektrowni Okręgowej Zagłębia Dąbrowskiego (z 45 do 54), Parowozy oraz Tow. Eksploatacji Soli Potasowych.

Na giełdach prowincjonalnych obroty osłabły; kursy miały przeważnie tendencję niżkową. Poprawę kursów wykazały na giełdzie poznańskiej akcje Cegielskiego oraz na giełdzie lwowskiej akcje Tow. Eksploatacji Soli Potasowych.

ROLNICTWO

Położenie rolnictwa nie poprawiło się również w grudniu. Zbieg licznych płatności w tym miesiącu przyczynił się do zwiększenia zapotrzebowania gotówki ze strony rolników, zapotrzebowania, którego pokrycie napotykało nadal na poważne trudności wobec niekorzystnego położenia zarówno na rynku ziemioplodów jak i produktów hodowlanych.

Ziemioplody. Zboża. Na międzynarodowych rynkach zbożowych zaznaczyła się na początku grudnia lekka tendencja zwyżkowa. Zwyżka ta, która najsilniej wystąpiła w odniesieniu do pszenicy, załamała się jednak w okresie świątecznym. Ceny pszenicy i jęczmienia utrzymały się jednak na poziomie nieco wyższym niż na początku miesiąca, podczas gdy notowania żyta i owsa powróciły mniej więcej do dawnej wysokości.

Na krajowych rynkach zbożowych tendencja do stabilizacji cen występowała nadal. Notowania poszczególnych zbóż wykazywały minimalne tylko wahania, obniżając się nieco naogół w okresie świątecznym. Tylko cena owsa, częściowo w związku z zakupami na potrzeby wojska, wykazała lepszą poprawę.

Obroty zbożem na rynku krajowym pozostały stosunkowo niewielkie. Po pewnym zwiększeniu sprzedaży w pierwszej połowie miesiąca nastąpił na rynku zbożowym zwykły świąteczny zastój.

Eksport zbóż w pierwszych 4 miesiącach (sierpień-listopad) b. roku gospodarczego osiągnął cyfry, przewyższające znacznie odpowiednie cyfry z r. ub. Świadczy o tem poniższe zestawienie obrotów handlowych z zagranicą w dziale zbóż i produktów przemiałowych (w tonnach):

	Przywóz		Wywóz	
	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30
Pszenica	1.171	5.952	36.856	884
Żyto	14	109	173.595	89.005
Jęczmień	13	82	70.462	82.717
Owies	—	2.065	3.643	24.381
Mąka pszenna	413	710	11.500	1.275
„ żytnia	—	—	16.484	1.445

W grudniu jednak, według prowizorycznych danych przybliżonych, wywóz zbóż wykazał dość silny spadek. Na podkreślenie zasługuje bardzo znaczny w porównaniu z r. ub. wzrost wywozu mąki zarówno pszennej jak i żytniej.

Według niekompletnych danych zebranych z poszczególnych okręgów przebieg pogody w grudniu był naogół pomyślny dla ozimin, które prawie na całym obszarze kraju chroni pokrywa śnieżna.

Inwentarz żywy. Na krajowych rynkach bydlęta panował nadal spokój. Obroty utrzymały się mniej więcej na niskim poziomie z miesięcy poprzednich, ceny zaś niżkowały dalej. W okresie świątecznym w związku ze zwiększeniem konsumpcji w miastach dało się zauważyć lekkie wzmocnienie cen, które jednak zaraz po świętach ustąpiło miejsca dalszej niżce.

Wywóz bydła z Polski wykazał w listopadzie dalszy wzrost, dochodząc do 4.626 sztuk wartości 2.079 tys. zł. wobec 3.834 szt. wartości 1.621 tys. zł. w październiku.

Na rynku trzody chlewnej ceny wykazały w grudniu dalszy spadek, powodując znaczne pogorszenie położenia tej tak ważnej gałęzi hodowli. Kryzys na rynku nierogacizny dał się odczuć szczególnie dotkliwie w małych gospodarstwach, które wobec nieopłacalności produkcji zbożowej oraz obfitości pasz szukały w hodowli pewnej poprawy sytuacji.

Położenie rynku trzody chlewnej odczuło nadto w sposób nader dotkliwy utrudnienie przez

wysokie cła dostępu na rynek czeski. Dowozy trzody polskiej na rynek praski, które w pierwszej połowie grudnia wynosiły 8 — 10 tys. sztuk tygodniowo, spadły w trzecim tygodniu tego miesiąca do 3, a w następnym do 1.5 tys. sztuk.

Wywóz na rynek austriacki natomiast utrzymał się na poprzednim poziomie, wahając się od 6.5 do 8.5 tys. szt. tygodniowo, a w ostatnim tygodniu grudnia przekraczając nawet 10 tys. sztuk.

Eksport trzody z Polski wykazał w r. ub. dość znaczny spadek zarówno pod względem ilości jak i wartości. Według przybliżonych danych wywieziono z Polski w 1930 r. ogółem 770.000 sztuk trzody w stanie żywym i bitym, podczas gdy w roku poprzednim wywóz ten wyczerpał się cyfrą 960.000 sztuk.

Podkreślić jednak należy, że spadek ten został prawie całkowicie pokryty przez wzrost wywozu przetworów mięsnych, a w pierwszym rzędzie bekonów. Według obliczeń bowiem Związku Przemysłu Bekonowego, ilość trzody, odpowiadająca wywozowi bekonów, osiągnęła w 1930 r. 550.000 szt., podczas gdy w roku poprzednim nie przekroczyła ona 350.000 sztuk.

Masło i jaja. Zarówno na krajowych jak i na zagranicznych rynkach zbliżanie się świąt wywołało pewną wyżkę cen masła. Poprawa ta jednak wobec ogólnego spadku konsumpcji oraz silnej nadal podaży przy znacznych zapasach w chłodniach, nie przybrała większych rozmiarów. Po świętach zaś zaznaczył się ponownie spadek obrotów i cen.

Wywóz masła z Polski wyniósł w listopadzie r. ub. 722 tonny wartości 3.524 tys. zł., był zatem znacznie mniejszy niż w październiku, gdy wyrażał się cyfrą 1.335 tonn wartości 6.607 tys. zł.

Na zagranicznych rynkach jajczarskich panowała naogół tendencja słaba. Wielkie zapasy jaj chłodzonych i konserwowanych oraz znaczna produkcja sprawiły, że rynek w bardzo słabym stopniu odczuł zwiększenie zakupów przed świętami. W okresie poświętecznym natomiast ceny wykazały wyraźną tendencję niżkową.

Na rynku krajowym panował naogół spokój i nawet zbliżanie się świąt nie wywołało większego ożywienia i poprawy cen.

Wywóz jaj z Polski obniżył się w listopadzie w porównaniu z październikiem, wynosząc 3.472 tonny wartości 11.007 tys. zł. wobec 4.726 tonn wartości 13.061 tys. zł. w miesiącu poprzednim.

GÓRNICTWO

Węgiel. W przeciwieństwie do roku 1929, który był okresem bardzo pomyślnego rozwoju górnictwa węglowego Europy, nastąpiło w 1930

roku znaczne pogorszenie w europejskim przemyśle węglowym. Zapotrzebowanie węgla w związku z pogłębiającym się kryzysem oraz łagodną zimą w ostatnich dwóch latach poważnie zmalało, wywołując konieczność ograniczenia wydobycia węgla szczególnie w tych krajach, które zmuszone są umieszczać nadwyżkę swej produkcji węglowej na rynkach obcych.

Wymienione powyżej przyczyny spowodowały większe skurczenie się zbytu węgla również w Polsce tak w dziale gatunków przemysłowych jak i węgla opałowego. Ogólna sprzedaż w kraju obniżyła się w 1930 r. do 20.3 milj. tonn wobec 27.1 milj. w roku poprzednim. Wywóz węgla polskiego w r. ub. wykazał spadek znacznie mniejszy, obniżył się bowiem tylko o 1.6 milj. tonn do 12.8 milj. tonn. Zmniejszenie zbytu pociągnęło za sobą spadek wydobycia węgla o 8.7 milj. tonn. W całej Polsce wydobyto bowiem w 1930 r. 37.5 milj. tonn wobec 46.2 milj. w 1929 roku, który to rok był dla górnictwa węglowego okresem nadzwyczaj pomyślnym.

W grudniu produkcja węgla według tymczasowych danych zmniejszyła się w porównaniu z listopadem o 107 tys. tonn do 3.372 tys. Ze względu na mniejszą ilość dni roboczych (23 dni) przeciętne dzienne wydobycie wzrosło do 147 tys. tonn, t. j. o 2 tys. tonn w porównaniu z listopadem i o 12 tys. tonn w stosunku do października ub. r. Spadek wydobycia węgla w sumie ogólnej nastąpił w grudniu w okręgach: śląskim i krakowskim, gdy w zagłębiu dąbrowskim produkcja utrzymała się na poziomie z miesiąca poprzedniego.

Łagodna zima w dalszym ciągu nie sprzyjała sprzedaży węgla opałowego, a niski stan zatrudnienia w przemyśle przetwórczym wywołał spadek zapotrzebowania węgla dla celów przemysłowych. Wskutek tego wysyłka węgla na potrzeby rynku krajowego w grudniu zmniejszyła się w porównaniu z listopadem o 42 tys. tonn do 2.012 tys. tonn. Wywóz węgla zagranicę natomiast się zwiększył o 24 tys. tonn do 1.177 tys. tonn, głównie dzięki wzrostowi wywozu do państw bałtyckich i skandynawskich do 611 tys. tonn (wobec 546 tys. w listopadzie) oraz do innych krajów wolnej konkurencji do 197 tys. tonn (162 tys. w listopadzie). Wysyłka węgla do państw sukcesyjnych (Austria, Węgry, Czechosłowacja) zmniejszyła się do 301 tys. tonn (339 tys. w listopadzie). Zwyżka eksportu w znacznej części wyrównała spadek sprzedaży węgla w kraju, wskutek czego ogólny zbył węgla z kopalń był w okresie sprawozdawczym tylko o 18 tys. tonn mniejszy niż w poprzednim miesiącu, wynosił bowiem w grudniu 3.189 tys. tonn wobec 3.207 tys. tonn w listopadzie.

Wysyłka węgla na poszczególne rynki przedstawiała się następująco (w tys. tonn; za gruzdzień dane tymczasowe):

	XII.1930	XI.1930	XII.1929
zbyt ogólny	3.189	3.207	3.518
z tego: zbyt w kraju	2.012	2.054	2.284
eksport	1.177	1.153	1.234
w tem: Szwecja	235	226	225
Danja	181	152	172
Finlandja	61	64	63
Norwegja	86	58	65
pozostałe kraje			
północne	48	46	98
Gdańsk i węgiel			
okrętowy	68	106	65
Austria	203	224	270
Węgry	33	49	54
Czechosłowacja	65	66	75
Francja	107	102	83
Italia	47	27	58
inne kraje	43	33	56

W związku ze zwiększeniem się wywozu do krajów bałtyckich i innych krajów, do których węgiel polski dociera drogą morską, przeładunek węgla w portach polskich podniósł się w grudniu do 826 tys. tonn, tak dzięki zwiększeniu się przeładunku w Gdyni do 279 tys. tonn, jak i w Gdańsku — do 547 tys. tonn wobec 246 wzgl. 517 tys. tonn w miesiącu poprzednim.

Zapasy węgla na zwałach wykazały dalszy spadek, wynosiły bowiem w końcu roku według obliczeń tymczasowych 1.452 tys. tonn wobec 1.643 tys. tonn przed miesiącem oraz 1.714 tys. tonn w październiku ub. r.

Ceny węgla fob porty w Gdańsku wzgl. Gdyni w grudniu nieco się wzmocniły. Przeciętne bowiem notowania w tym miesiącu wynosiły za grube gatunki węgla górnośląskiego sh. 12/3, za węgiel dąbrowski sh. 11/6 wobec sh. 11/9 wzgl. 11/3 w listopadzie.

Nafta. Położenie przemysłu naftowego pozostało naogół bez większych zmian. Wydobyte ropy naftowej w listopadzie było nieco mniejsze niż w październiku, wzrosła natomiast przeróbka ropy i wytwórczość produktów rafineryjnych. Zbyt przetworów naftowych, tak na potrzeby krajowe, jak i zagranicę, nieco się zmniejszył.

Wydobyte ropy naftowej w poszczególnych okręgach przedstawiało się następująco (w tys. tonn):

	XI.1930	X.1930	XI.1929
Drohobycz	44,7	46,7	45,1
Jasło	8,1	8,2	6,4
Stanisławów	4,2	4,4	4,0
Razem	57,0	59,3	55,5

Wydobyte ropy zmniejszyło się więc w listopadzie w porównaniu z miesiącem poprzednim o 2.3 tys. tonn, głównie z powodu spadku urobku surowca w okręgu drohobyckim. W porównaniu z listopadem r. ub. ogólne wydobyte

ropy wzrosło wskutek zwiększenia produkcji w okręgu jasielskim; okręgi drohobycki i stanisławowski wykazują natomiast spadek urobku.

Rafinerje przerobiły w listopadzie 57.434 tonn ropy surowej, czyli o 2.937 tonn więcej niż w miesiącu poprzednim. Produktów gotowych wytworzono 53.155 tonn wobec 49.375 tonn w październiku. Produkcja poszczególnych wytworów była następująca (w tys. tonn):

	XI.1930	X.1930
Nafta	17,3	14,4
Benzyna	10,8	10,3
Oleje gazowe i opałowe	9,6	8,8
" smarowe	7,3	6,9
Parafina	3,1	3,1
Inne produkty	5,1	5,9
Razem	53,2	49,4

Zbyt produktów w kraju zmniejszył się w okresie sprawozdawczym do 39.5 tys. tonn wobec 43.2 tys. w październiku. Wywóz zagranicę wynosił podobnie jak w październiku 12.5 tys. tonn. W związku ze wzrostem wytwórczości rafinerij i spadkiem zbytu, zapasy przetworów wzrosły w porównaniu z październikiem w ogólnej sumie o 6.3 tys. tonn do 214.7 tys. tonn. Zmniejszyły się jedynie zapasy nafty.

Ceny ropy i produktów naftowych utrzymały się na dotychczasowym poziomie.

Sytuacja na rynkach międzynarodowych nadal pozostawała pod znakiem nadprodukcji. Kartel eksportowy w Stanach Zjednoczonych „Petroleum Export Association” zwolnił swych członków od utrzymywania jednolitych cen, poszczególni więc członkowie otrzymali prawo dokonywania sprzedaży eksportowych po cenach dowolnych, co w praktyce równa się zawieszeniu porozumienia, które przez pewien czas wywierało znaczniejszy wpływ na kształtowanie się cen przetworów naftowych na rynku światowym.

Sole potasowe. Zbyt soli potasowych w grudniu znacznie się zmniejszył. Większych zakupów nawozów sztucznych dokonywali w miesiącach zimowych lat poprzednich prawie wyłącznie hurtownicy. Ze względu na niepomyślną sytuację w rolnictwie, handel hurtowy poczynił w tym roku bardzo małe zamówienia nawozów sztucznych. Wskutek tego wysyłka soli potasowych na rynek krajowy wynosiła w grudniu zaledwie 6.8 tys. tonn. Pozatem wywieziono większe partie soli potasowych do Szwecji oraz niewielkie ilości kainitu do Czechosłowacji.

Począwszy od 7 grudnia ub. r. weszła w życie podwyżka cła od przywożonych do Polski soli potasowych do 6 zł. za 100 kg. Przed tym terminem zostały jednak przywiezione do Polski znaczne ilości nawozów potasowych niemiec-

kich, co niewątpliwie odbije się w przyszłym sezonie wiosennym na sprzedaży krajowych soli pataasowych.

HUTNICTWO

Żelazo i stal. Spadek produkcji, jaki zaznaczył się w hutnictwie żelaznym w Polsce od drugiej połowy 1929 r., trwał wskutek zmniejszenia inwestycji oraz ograniczenia produkcji przemysłu metalowo-przetwórczego do końca 1930 r. Według tymczasowych obliczeń wytwórczość surówki w ub. r. zmniejszyła się do 476 tys. tonn, czyli spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o ca 32%. W mniejszym stopniu skurczyła się wytwórczość stali, gdyż o ca 10% do 1.238 tys. tonn i wyrobów walcowni o ca 6% do 904 tys. tonn.

Spadek obrotów gospodarczych, jaki zaznaczył się szczególnie pod koniec ostatniego roku, odbił się również bardzo dotkliwie na stanie zamówień wyrobów hutniczych. Zwłaszcza w grudniu ub. r. zamówienia przydzielone hutom przez Syndykat obniżyły się do nienotowanego dotychczas poziomu 6.9 tys. tonn. Oznacza to spadek sprzedaży w porównaniu z listopadem o 11.1 tys. tonn. Zamówienia rządowe wynosiły zaledwie 200 tonn wobec 3.5 tys. tonn w listopadzie. Zakupy prywatne spadły o 7.8 tys. tonn do 6.7 tys. tonn. Głównie zmniejszyły się, jak zwykle w tej porze roku w okresie sporządzenia inwentarzy, zamówienia handlu hurtowego, również zlecenia ze strony przemysłu przetwórczego wynosiły tylko ca 50% zamówień poczynionych w listopadzie.

Tak znaczny spadek zamówień odbił się na wytwórczości hut w grudniu. Produkcja wielkich pieców zmniejszyła się bowiem w porównaniu z miesiącem poprzednim o 2.5%, wytwórczość stalowni — o 27.1%, oraz wyrobów walcowni — o 19.9%. Również w porównaniu z grudniem 1929 r. zmniejszyła się wytwórczość wszystkich działów hutnictwa żelaznego, o czym świadczy poniższe zestawienie (za grudzień dane tymczasowe):

w tys. tonn	Surówka	Stal	Wyroby walcown.
przec. mies. 1913 r.	85,9	138,4	99,9
w grudniu 1929 r.	46,1	84,4	63,6
styczeń-grudzień 1929 r. . . .	705	1.378	961
w październiku 1930 r.	39,3	113,6	75,5
w listopadzie "	36,7	107,6	75,1
w grudniu "	35,8	78,5	60,2
grudzień-styczeń "	476	1.238	904
w % przec. mies. 1913 r.			
w grudniu 1929 r.	53,7	60,9	63,7
w październiku 1930 r.	45,7	82,1	80,0
w listopadzie "	42,7	77,8	75,2
w grudniu "	41,8	56,5	60,5

Wywóz artykułów hutniczych w listopadzie wynosił 39.4 tys. tonn wobec 32.8 tys., głównie dzięki zwiększeniu się o 9.4 tys. tonn wywozu szyn, żelaza i stali wszelkiego rodzaju. Wywóz blachy i rur wykazuje natomiast spadek. W grudniu wywóz tych artykułów wzrósł do 46,5 tys. tonn, nastąpił bowiem wzrost wywozu we wszystkich działach. W ciągu roku ubiegłego wywieziono z Polski zagranicę wyrobów hutnictwa żelaznego ogółem 365 tys. tonn, wobec 162 tys. tonn w 1929 r.

W grudniu eksport kierował się wyłącznie do Rosji Sowieckiej, gdyż wobec ustania żeglugi na Dunaju, eksport drogą lądową do Bułgarii i Jugosławii nie opłacał się. Poza tem wskutek taniości transportu drogą morską państwa bałkańskie obecnie są zaopatrywane prawie wyłącznie przez huty zachodnio-europejskie.

Cynk i ołów. Mimo niekorzystnych warunków eksportowych w ub. r. produkcja cynku i ołowiu w porównaniu z 1929 r. wzrosła. Według dotychczasowych danych, wytwórczość cynku wynosiła w 1930 r. ogółem 174.4 tys. wobec 169 tys. tonn w roku poprzednim, produkcja ołowiu zaś 39.6 tys. tonn wobec 35.6 tys. tonn w 1929 r.

W grudniu produkcja cynku wzrosła w porównaniu z listopadem o 0,3 tys. tonn do 15.2 tys. Również zwiększyła się w okresie sprawozdawczym wytwórczość ołowiu o 344 tonny do 3,6 tys. tonn.

Ceny cynku na giełdzie londyńskiej obniżyły się w grudniu w dalszym ciągu. W pierwszych dniach okresu sprawozdawczego notowano za tonnę cynku £ 14⁶/₁₆, gdy w dniu 5 stycznia r. b. tylko £ 13³/₈. Również ceny ołowiu spadły w powyższym czasie o £ 1⁷/₁₆ do £ 14⁷/₁₆ w dniu 5 stycznia b. r.

PRZEMYSŁ

Przemysł włókienniczy. Łódź. Położenie przemysłu bawełnianego w grudniu wskutek znacznego zmniejszenia zamówień tak w dziale materiałów sezonowych jak i całorocznych uległo pogorszeniu. Spadek obrotów, wzrost zapasów w fabrykach oraz niepomyślnie zapowiadające się warunki sprzedaży w przyszłym sezonie wiosennym, były powodem, że prawie wszystkie większe fabryki wstrzymały pracę w okresie od 18, względnie 21 grudnia do 7 stycznia. Fabryki wyrobów bawełnianych w pierwszej połowie grudnia ograniczyły już czas pracy i liczbę zatrudnionych. Według bowiem poniżej zamieszczonych danych Związku Przemysłu Włókienniczego, stan zatrudnienia w fabrykach większych zmniejszył się w połowie grudnia do 49.960 robotników, wobec 51.742 zatrudnionych

przed miesiącem. Powiększyła się nieznacznie ilość robotników pracujących 6 dni w tygodniu, zmniejszyła się natomiast ilość pracujących 5 dni kosztem wzrostu liczby zatrudnionych przez 4 i 3 dni w tygodniu. Stwierdzają to poniższe dane zatrudnienia fabryk wyrobów bawełnianych, zrzeszonych w Związku Przemysłu Włókienniczego w P. P.:

dni	15—21.XII. 1930		17—23.XI. 1930		16—22.XII. 1929	
	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.
6	15 710	31,5	14.635	28,3	16.729	30,6
5	11.765	23,5	14.779	28,6	9.539	17,5
4	21.138	42,3	19.233	37,1	22.918	41,9
3	1.347	2,7	3.095	6,0	5.481	10,0
Razem	49.960	100,0	51.742	100,0	54.667	100,0

Ceny i warunki sprzedaży artykułów bawełnianych pozostały w grudniu naogół niezmiennione.

Pewnemu pogorszeniu uległo również położenie w przemyśle przedzalniczym. Składy przędzy wzrosły, zwiększając się w stosunku do listopada o przeszło 20%. Zmniejszenie obrotów pociągnęło za sobą niżkę cen przędzy, jednak sprzedaży dokonywano nadal prawie wyłącznie za gotówkę. W grudniu upłynął termin kartelu producentów przędzy bawełnianej, a ostateczne porozumienie co do dalszego istnienia kartelu do tej pory nie nastąpiło.

Przemysł w e ł n i a n y po zakończeniu w listopadzie produkcji zimowej przystąpił do prac przygotowawczych na sezon letni. Wskutek jednak słabego napływu zamówień na materiały letnie, fabryki, podobnie jak w przemyśle bawełnianym, pracowały w ograniczonych rozmiarach. Stan zatrudnienia przemysłu wełnianego w fabrykach, należących do Związku, był następujący:

dni	15—21.XII.1930		17—23.XI.1930		16—22.XII.1929	
	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.
6	9.293	66,3	8.819	58,5	7.629	47,2
5	3.737	26,6	4.563	30,2	4.337	26,8
4	591	4,2	631	4,2	3.511	21,7
3	400	2,9	1.069	7,1	680	4,3
razem	14.021	100,0	15.082	100,0	16.157	100,0

Zbyt artykułów zimowych był mały, okres przedświąteczny poprawy również nie przyniósł. Ceny i warunki sprzedaży pozostały bez większych zmian.

W przemyśle dzianym zbyt artykułów utrzymał się na niskim poziomie z listopada. Fabryki pracowały przy ruchu znacznie ograniczonym, uzupełniając swoje zapasy.

W przemyśle p o Ń c z o s z n i c z y m gruzdzień jest zwykle miesiącem przejściowym do nowej produkcji. W tym roku jednak nieko-

rzystne warunki zbytu spowodowały wstrzymanie pracy warsztatów na okres dwóch tygodni w drugiej połowie grudnia. Przygotowania do nowej produkcji idą bardzo powoli, gdyż ze względu na niżkę cen surowca, przemysłowcy wstrzymują się z zamówieniami, licząc na dalszy spadek cen.

Wskutek pogarszających się z miesiąca na miesiąc warunków eksportowych na rynkach zagranicznych, wywóz wyrobów włókienniczych z Polski się zmniejszył. Z okręgu łódzkiego wywieziono w grudniu wyrobów za 2.686 tys. zł. wobec 3.411 tys. w miesiącu poprzednim i 3.494 tys. w grudniu 1929 r.

Bielsko. Położenie fabryk włókienniczych w tym okręgu nie odbiegało od położenia w listopadzie. Produkcja na sezon letni została wskutek niekorzystnie zapowiadającego się zbytu w sezonie wiosennym tak na rynku krajowym, jak i zagranicą znacznie ograniczona. Zbyt tkanin wełnianych w grudniu był mały, gdyż sprzedaż towarów zimowych, znajdujących się w handlu, natrafiała na znaczne trudności. Wynikiem tego była dalsza niżka cen. Wywóz wyrobów bielskich zagranicę obniżył się do 1.190 tys. zł. W ciągu 1930 r. wywieziono z okręgu bielskiego towarów włókienniczych za 13.210 tys. zł. wobec 19.810 tys. zł. w 1929 r.

Wskutek ograniczonych zamówień ze strony przemysłu i handlu nastąpiło również w przemyśle j u t o w y m i k o n o p n y m pogorszenie zatrudnienia. W dziale k o n f e k c y j n y m poprawił się zbyt artykułów sportowych. Zakłady k a p e l u s z n i c z e przeszły całkowicie na produkcję letnią, zmniejszając równocześnie rozmiary wytwórczości, licząc bowiem na ograniczenie zbytu w przyszłym sezonie.

Białystok. W okresie sprawozdawczym przedzalnie w tym okręgu pracowały w 50% swej zdolności przetwórczej. W czasie świątecznym, począwszy od 20 grudnia, fabryki wskutek małych zamówień wstrzymały pracę. W pierwszych dniach stycznia uruchomiono tylko kilka fabryk, wykończających terminowe zamówienia rządowe. Zbyt na rynek wewnętrzny był mały. Zakupy ze strony kupców obejmowały nieznaczne tylko ilości wyrobów sezonowych. Ceny wskutek tego spadły w porównaniu z miesiącem poprzednim o 3—4%.

Wywóz materiałów włókienniczych z okręgu białostockiego zmniejszył się w 1930 r. w porównaniu z 1929 r. o połowę. Głównie obniżył się silnie eksport do Chin wskutek stałych zamieszek politycznych w tym kraju, oraz wrażliwej konkurencji innych państw europejskich na tym rynku. Wzrósł natomiast w ub. r. wywóz wyrobów włókienniczych do Indyj angielskich.

Ogólna wartość wywozu prędy i materiałów włókienniczych gotowych z Polski zmniejszyła się w listopadzie do 12.2 milj. zł. wobec 13.9 milj. w październiku ub. r. Za cały zaś okres 11 miesięcy 1930 roku wartość wywozu z Polski w tym dziale wynosiła 156.4 milj. zł. wobec 183.5 milj. zł. w tymże czasie roku poprzedniego.

Przemysł metalowo - maszynowy. Dalsze zmniejszenie się zamówień, jakie zaznaczyło się w grudniu, pociągnęło za sobą ograniczenie produkcji w poszczególnych działach tego przemysłu. Stan zatrudnienia w większych zakładach przemysłu metalowo-przetwórczego zmniejszył się w początku grudnia o ca 6% w porównaniu z okresem z przed miesiąca. Wskutek tego zamówienia surowca i półfabrykatów dokonane przez przemysł metalowo-maszynowy w hutach również się zmniejszyły.

Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych zwykle co roku zmniejszają pracę w grudniu, jako w okresie niesezonowym. Spadek zamówień w roku obecnym był jednak we wszystkich okręgach znacznie większy niż w latach poprzednich, tak, że np. na Pomorzu część fabryk zupełnie wstrzymała produkcję. Wskutek trudności płatniczych oraz likwidacji pewnej ilości przedsiębiorstw rolniczo-handlowych, które były w większej części hurtownikami w dziale maszyn i narzędzi rolniczych, fabryki przechodzą obecnie na sprzedaż komisowe przez agentów oraz szukają odbiorców bezpośrednio.

Fabryki parowozów wskutek niedostatecznych zamówień pracują nadal przy ruchu ograniczonym, wykonywując dawne zamówienia. Również nie uległo zmianie niepomysłne położenie wytwórni wagonów kolejowych.

W dziale maszyn parowych, pomp i kompresorów stan zamówień jest bardzo mały. Fabryki kotłów parowych zatrudnione są niedostatecznie. Również wytwórnie silników spalinywych ograniczyły czas pracy, tak wskutek niedostatecznych zamówień jak i konkurencji fabryk zagranicznych, które udzielają kredytów do 6 lat.

W związku z trudnym położeniem przemysłu tekstylnego fabryki maszyn włókienniczych ograniczyły produkcję w dalszym ciągu. W okręgu łódzkim część warsztatów pracowała tylko przez dwa dni w tygodniu, w okręgu bielskim zakłady zmniejszyły zatrudnienie do 25% swej zdolności produkcyjnej. Pogorszyło się również położenie fabryk maszyn i urządzeń elektrycznych. Zakłady budujące wagi zakończyły sezon produkcji i zmniejszyły stan zatrudnienia. Stosunkowo dobrze zatrudnione były zakłady, budujące obrabiarki do metali, dzięki zamówieniom zagranicznym i krajowym ze strony przedsiębiorstw państwowych. Fabryki aparatów

precyzyjnych pracują w 50—75% swej zdolności produkcyjnej i mają zamówienia na najbliższy okres czasu. W wytwórniach gwoździ i drutu sytuacja nadal nie jest pomyślna. W fabrykach srub i nitów przeprowadzono w grudniu dalsze ograniczenia czasu pracy i ilości robotników.

W dziale odlewniczym nastąpiło dalsze zmniejszenie zatrudnienia w okręgu kielecko-radomskim. W okręgu zaś warszawskim położenie zakładów odlewniczych nie uległo zmianie; pracują one nadal przy ruchu znacznie ograniczonym.

W **przemysle drzewnym** miesiące zimowe są zwykle okresem zmniejszonego zbytu materiałów gotowych na rynku krajowym, w grudniu b. r. jednak, podobnie jak i w miesiącu poprzednim, obroty drzewem były znacznie mniejsze niż w tym samym okresie lat poprzednich. Jedyne dostawy kopalniaków utrzymywały się naogół na normalnym poziomie. Wskutek niepewności co do kształtowania się cen w przyszłym sezonie zakupy drzewa surowego z lasów były bardzo małe. Pogorszyła się również w dalszym ciągu wypłacalność w handlu drzewnym w kraju, co spowodowało konieczność prolongaty zobowiązań wekslowych ze strony producentów.

Wskutek upływu z końcem 1930 r. prowizorium drzewnego z Niemcami, wywóz drzewa do Niemiec zwiększył się w grudniu w porównaniu z listopadem. Ogółem wywieziono z Polski materiałów i wyrobów drzewnych w listopadzie za 26.7 milj. zł., a w grudniu za 30.2 milj. zł. Z dniem 1 listopada weszła w życie specjalna taryfa na eksport materiałów tartych drogą lądową do Francji, Belgii, Holandji i Danii. Prowizorium drzewne z Niemcami na rok bieżący nie zostało przedłużone.

W celu usprawnienia eksportu drzewa z Polski prowadzone są obecnie rokowania o utworzenie Syndykatu Eksporterów Drzewnych.

Cukrownictwo. Znaczna ilość cukrowni a w pierwszym rzędzie cukrownie Polski zachodniej zakończyły w grudniu przeróbkę buraków. Według przybliżonej oceny produkcja cukru w kampanji 1930/31 osiągnie przypuszczalnie przeszło 686 tys. tonn wobec 825 tys. w kampanji ubiegłej. Zniżka produkcji wynosi więc około 16%. Jest ona znacznie mniejsza niż redukcja obszaru plantacyj, która wyniosła 26.86%, co tłumaczy się bardzo wysokim plonem buraka.

Wysyłka cukru z cukrowni osiągnęła w grudniu ogółem 83.609 tonn wobec 107.163 tonn w grudniu 1929 r. W szczególności sprzedaż na rynku wewnętrznym osiągnęła 31.428 tonn (wobec 32.960 tonn w grudniu 1929 r.),

wywóz zaś zagranicę 52.181 tonn (wobec 74.203 tonn w roku poprzednim).

Ogólna sprzedaż cukru w pierwszych trzech miesiącach bieżącej kampanji wyniosła 260.463 tonny, z czego 88.310 tonn na rynku wewnętrznym i 172.153 na eksport wobec 285.880 tonn w okresie październik-grudzień 1929 roku, z czego 86.771 na rynku krajowym i 199.109 tonn zagranicę.

Młynarstwo. Zbyt mąki zarówno pszennej jak i żytniej nie wykazał w grudniu pomimo okresu świątecznego większego ożywienia w porównaniu z miesiącem poprzednim. Ceny mąki zgodnie z ruchem cen zbóż wzmocniły się nieco w połowie miesiąca, pod koniec jednak grudnia nieco się obniżyły.

Eksport mąki utrzymał się w grudniu na poziomie z miesiąca poprzedniego, znacznie wyższym niż w tymże okresie roku poprzedniego. Zbyt otrąb był naogół zadawalający, przyczem lepszym popytem cieszyły się otręby żytnie.

W 1930 r. wywieziono zagranicę mąki pszennej 19,6 tys. tonn, wartości 7.832 tys. zł. wobec 3,1 tys. tonn wartości 2.141 tys. zł. w roku poprzednim. Mąki żytniej w roku ubiegłym wywieziono 31,6 tys. tonn, wartości 8.249 tys. zł., gdy w 1929 r. — 2,4 tys. tonn, wartości 1.031 tys. zł.

Garbarstwo. Zaznaczający się już w listopadzie spadek obrotów skórami na rynku wewnętrznym wskutek dalszego ograniczania zakupów przybrał w grudniu większe rozmiary. Zmniejszenie sprzedaży spowodowało ograniczenie pracy w garbarniach. W okręgu radomskim produkcja zmniejszyła się w porównaniu z listopadem blisko o połowę. W związku z małymi obrotami spadły również ceny skór gotowych tak twardych jak i miękkich. Pogorszyła się jednocześnie wypłacalność odbiorców w tej branży.

O zmniejszeniu się pojemności rynku wewnętrznego w 1930 roku świadczy również spadek przywozu skór surowych i gotowych w tym roku. W ciągu bowiem tego roku przywóz skór przedstawiał w ogólnej sumie wartość 110 milj. zł. wobec 128 milj. zł. w roku poprzednim. Zwiększył się natomiast w roku 1930 wywóz skór surowych i wyprawionych zagranicę do sumy 31 milj. zł. wobec 21 milj. zł. w roku poprzednim.

W handlu obuwem sytuacja wskutek konkurencji zagranicznej, głównie czeskiej, nadal nie jest pomyślna. Przywóz obuwia z zagranicy wzrasta stale. W 1930 roku przywieziono obuwia zagranicznego na sumę 16 milj. zł. wobec 14 milj. zł. w roku poprzednim.

Przemysł chemiczny. Produkcja państwowych fabryk z w i ą z k ó w a z o t o w y c h u-

trzymała się w okresie sprawozdawczym na poziomie z miesiąca poprzedniego. Zbyt nawozów azotowych w grudniu zwiększył się znacznie w porównaniu z listopadem. Cena gotówkowa za azotniak wynosiła w miesiącu sprawozdawczym 1.68 zł. za kg % azotu, kredytowa — 1.80 zł.

Przemysł mineralny. Przemysł c e r a m i c z n y w 1930 roku w związku z ograniczonym ruchem budowlanym nie mógł wykorzystać swej zdolności produkcyjnej. Według danych Związku Przemysłowców Ceramicznych produkcja cegły w r. ub. wynosiła niecałe 50% wytwórczości z r. 1929. Na terenie województw centralnych prace budowlane nieco się ożywiły w ostatnim kwartale ub. r., wskutek czego zbyt cegły się poprawił; nadmierne zapasy uległy likwidacji i nie przekraczały w końcu roku zapasów z lat normalnych. Spowodowało to pewną poprawę cen w tych okręgach. Natomiast zbyt dren z powodu trudnego położenia rolnictwa był bardzo ograniczony, wskutek czego produkcja dren również była mniejsza i wynosiła tylko ca 30% wytwórczości z roku 1929.

Rok ubiegły był również mało pomyślny dla produkcji h u t s z k l a n y c h. Zbyt szkła okiennego utrzymał się prawie na poziomie z 1929 r. i wynosił ca 4 milj. m.² Spadła natomiast o około 20% sprzedaż szkła zdobniczego. W grupie szkła stołowego, oświetleniowego i galanteryjnego obroty zmniejszyły się w porównaniu z 1929 r. o 30%. W daleko większym stopniu, gdyż przeszło o 40% spadła sprzedaż butelek wskutek zmniejszenia się zamówień ze strony przemysłu piwowarskiego, wódczanego, fabryk wód mineralnych i t. p.

HANDEL I ŻEGLUGA

Mimo zwiększonych zakupów w okresie przedświątecznym ogólne obroty w handlu były w grudniu mniejsze niż w tym samym okresie lat poprzednich. Stosunkowo w lepszym położeniu były większe przedsiębiorstwa handlowe; we wszystkich prawie działach zanotowano stopniowe zwiększanie się sprzedaży wyrobów tańszych ze szkodą dla wyższych gatunków towarów.

Spadek obrotów w hurtowym handlu spożywczo-kolonjalnym w porównaniu z r. u. spowodowany został nie tylko mniejszym zapotrzebowaniem ze strony detalistów, lecz również ostrożnością przy udzielaniu kredytu, dzięki czemu wypłacalność w tej branży w ostatnich miesiącach się poprawiła. W detalu obroty tak w stolicy jak na prowincji również się zmniejszyły. Stosunkowo silniej odczuły zmniejszenie

sprzedaży mniejsze sklepy. Ceny w grudniu utrzymały się z małymi wyjątkami bez zmian.

W branży włókienniczej sprzedaż hurtowa nie przekraczała naogół połowy obrotów grudniowych w innych latach. Również u detalistów w porównaniu z poprzednimi latami obroty znacznie spadły. Handel ten poniósł pozatem w końcu roku straty wskutek dalszego spadku cen fabrycznych materiałów gotowych, gdyż miał duże zapasy kupione po cenach wyższych. Silny spadek obrotów nastąpił zwłaszcza w jedwabiach, gdzie materiały luksusowe prawie wcale nie znajdowały odbiorców. W stosunkowo mniejszym stopniu odczuł redukcję obrotów handel konfekcyjny. I w tym dziale nastąpił również spadek sprzedaży gatunków lepszych na korzyść tańszych.

W handlu metalowym zapotrzebowanie ze strony detalistów było małe. Obroty u tych ostatnich w porównaniu z grudniem 1929 roku zmniejszyły się o około 10%. Ceny pozostały niezmiennione. Pogorszyła się natomiast wypłacalność handlu detalicznego na prowincji.

Niekorzystnie przedstawiało się również położenie w handlu papierniczo-piśmiennym i w księgarniach. W stolicy wiele firm materiałów piśmiennych zawiesiło wypłaty i ogłosiło upadłości.

Wskaźnik cen hurtowych, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, podniósł się z 78.4 w październiku do 78.9 w listopadzie (94.6 w listopadzie 1929 r.). Wzrost ogólnego wskaźnika cen hurtowych został spowodowany podniesieniem się wskaźnika artykułów rolnych do 66.2 (64.3 w październiku 1929 r.), natomiast spadł wskaźnik artykułów przemysłowych z 90.6 w październiku do 89.8 w listopadzie.

Równoległe ze wzrostem wskaźnika cen hurtowych zwiększył się w listopadzie wskaźnik cen detalicznych w Warszawie do 100.4 wobec 99.0 w październiku i 105.8 w listopadzie 1929 roku. Wzrósł bowiem wskaźnik artykułów rolnych do 90.0 (87.5 w październiku) oraz wskaźnik żywności do 91.1 (88.7 w październiku). Na niezmiennym poziomie 111.3 utrzymały się artykuły przemysłowe. W grudniu ub. r. natomiast nastąpił już spadek ogólnego wskaźnika cen detalicznych do 99.8.

Obrót towarowy Polski z zagranicą w miesiącu sprawozdawczym wyraża się po stronie wywozu sumą 183.2 milj. zł., a po stronie przywozu sumą 158.9 milj. zł. Saldo dodatnie wynosiło więc 24.3 milj. zł. W porównaniu z listopadem nastąpiło zmniejszenie się wywozu o 12.7 milj. zł., przywóz zmniejszył się o 4.9 milj. zł. W wywozie spadek zaznaczył się głównie w grupie artykułów spożywczych (jaja, pszenica i żyto), produktów zwierzęcych (skóry i futra surowe),

i paliwa. Znaczny wzrost wykazał natomiast wywóz trzody, drzewa, produktów hutniczych oraz przędzy wełnianej.

Według danych tymczasowych wywóz z Polski zagranicę w 1930 r. wynosił 18.9 milj. tonn o wartości 2.433,2 milj. zł. Przywóz do Polski natomiast wynosił 3.6 milj. tonn o wartości 2.246 milj. zł. Saldo dodatnie bilansu handlowego za cały rok 1930 wynosiło 187.2 milj. zł.

Obrót towarowy portu w Gdyni osiągnął w grudniu 313 tys. tonn wobec 287 tys. tonn w listopadzie, był więc o 26 tys. tonn większy dzięki wzrostowi wywozu o 38 tys. tonn, gdy przywóz zmniejszył się o 12 tys. tonn. Ruch pasażerski przez Gdynię w miesiącu sprawozdawczym wynosił 1.064 osoby wobec 1.720 w listopadzie.

Według danych tymczasowych ogólny obrót towarowy w porcie gdyńskim w 1930 r. wzrósł do 3.628 tys. tonn wobec 2.470 tys. w roku poprzednim.

STAN ZATRUDNIENIA

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zwiększyła się w grudniu o 91.230 osób, osiągając 3 stycznia b. r. 303.148 osób wobec 211.918 w końcu listopada ub. r. Tak jak i w miesiącu poprzednim w związku z zanikiem prac budowlanych najsilniejszy wzrost bezrobocia wśród zawodów kwalifikowanych wykazuje grupa pracowników budowlanych. Zwiększenie liczby bezrobotnych w dziale robotników niewykwalifikowanych przybrało w grudniu, podobnie jak i w latach ubiegłych większe rozmiary. Wstrzymanie pracy w prawie wszystkich większych fabrykach włókienniczych w Łodzi w okresie od 18 grudnia do 7 stycznia przyczyniło się do zwiększenia o 11 tys. liczby włókienników pozostających bez pracy. Pozatem znacznie większy wzrost bezrobocia nastąpił również w pozostałych grupach zawodowych, jak hutników, metalowców i innych.

Stan bezrobocia według danych Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w poszczególnych działach przedstawia poniższe zestawienie:

	3.1.1931	29.XI.1930	28.XII.1929
Górnicy	8.082	7.726	2.800
Hutnicy	4.508	2.062	2.000
Metalowcy	23.132	18.013	13.869
Włókiennicy	30.199	19.916	26.136
Pracownicy budowlani	33.365	19.871	28.016
Pracownicy umysłowi	21.001	20.049	13.786
Inne zawody	27.430	20.411	} 99.820
Niewykwalifikowani	155.431	103.870	
Razem	303.148	211.918	186.427

STATYSTYKA

Pieniądz i kredyt

STAN W DNIU	BANK POLSKI						Całkowity obieg pieniężny	Państw. instyt. kredyt.			Banki prywatne ³⁾	
	Stopa dyskontowa	Kruszec i waluty netto	Portfel wekslowy	Pożyczki lombardowe	Natychm. płatne zobowiązania	Obieg biletów bank.		Kredyty gotówkowe ⁴⁾	Kredyty emisyjne	Wkłady i lokaty	Kredyty krótko-termin.	Wkłady
31.XII. 1926	9 1/2	264	321	9	143	593	1.021	552	214	612	442	308
31.XII. 1927	8	1.202 ¹⁾	456	41	660	1.003	1.312	893	432	899	878	576
31.XII. 1928	8	1.149	640	91	524	1.295	1.516	1.135	738	1.132	1.222	804
31.XII. 1929	8 1/2	1.119	704	77	468	1.340	1.600	1.340	924	1.144	1.362	916
31.X. 1930	7 1/2	874	711	76	206	1.408	1.647	1.699	1.024	1.402	1.392	981
30.XI. "	7 1/2	863	681	75	233	1.565	1.570	1.661	1.035	1.391	1.376	992
31.XII. "	7 1/2	851	672	86	210	1.328	1.569	1.649 ⁴⁾	1.057 ⁴⁾	1.422 ⁴⁾	.	.

¹⁾ Od 20.X.1927 r. przeliczono zapasy kruszcu i walut zgodnie z rozporz. z d. 13.X.27 r. o stabilizacji złotego pg. wartości 5.924.44 zł. za 1 kg czystego złota.

²⁾ Łącznie z funduszami administrowanemi.

³⁾ Banki prywatne, należące do Związku Banków w Polsce: w końcu 1924 r. 43, 1925 r. 32, 1926 r. 30, od 1927 r. 29.

⁴⁾ Dane prowizoryczne.

Kursy dewiz i walut na giełdzie warszawskiej

	Notowano za	Kurs najniższy		Kurs najwyższy		Kurs ostatni	
		Grudzień 1930	Listopad 1930	Grudzień 1930	Listopad 1930	Grudzień 1930	Listopad 1930
		Belgia	100 belg	124.40	124.10	124.72	124.43
Holandja	100 guld.	358.95	358.90	359.54	359.20	359.35	359.—
Londyn	1 £	43.30 ^{3/4}	43.30	43.35	43.34 ^{1/2}	43.31	43.31
Nowy York	1 \$	8.91	8.91	8.918	8.91 ^{1/2}	8.911	8.91
\$ oficjalny	1 \$	8.88 1/2	8.90 ^{1/4}	8.89 ^{3/4}	8.92 ^{3/4}	8.88 ^{1/2}	8.90 ^{1/4}
\$ prywatny	1 \$	8.88 1/2	8.89	8.89 ^{3/4}	8.93 ^{1/2}	8.89	8.89
Paryż	100 fr.	35.03	36.00 ^{1/2}	35.07	35.07	35.03	35.04
Praga	100 kor.	26.44	26.44	26.47 ^{1/2}	26.44 ^{1/2}	26.44	26.44
Szwajcaria	100 fr.	172.80	172.67	173.35	173.15	172.92	172.73
Wiedeń	100 szyl.	125.53	125.50	125.65	125.71	125.53	125.55
Włochy	100 lir	46.70	46.67	46.76	46.72	46.71	46.67

Kursy ważniejszych papierów procentowych na giełdzie warszawskiej

RODZAJ PAPIERU	Wartość nominalna	Kurs najniższy			Kurs najwyższy			Kurs ostatni		
		Grudzień 1930	Listopad 1930	Grudzień 1929	Grudzień 1930	Listopad 1930	Grudzień 1929	Grudzień 1930	Listopad 1930	Grudzień 1929
		6% pożycz. dol. z 1919/1920 r.	100 \$	67.—	75.—	79.—	68.—	76.—	80.50	67.—
10% " kolejowa	100 fr. zł.	104.—	104.—	102.50	105.50	104.50	102.50	104.50	104.—	102.50
5% " konwersyjna	100 zł.	50.—	48.—	49.75	50.50	51.—	50.—	50.—	50.25	50.—
5% " kolej. z 1925 r.	100 zł.	47.—	45.—	46.50	49.50	46.75	49.—	48.50	46.50	47.—
7% " stabil. z 1927 r.	100 \$	77.—	81.—	88.—	78.—	83.50	88.50	78.—	82.50	88.—
8% l. zast. B. G. K.	100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% " " B. G. K.	100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% " " P. B. R.	100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% " " P. B. R.	100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% oblig. B. G. K.	100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% " " B. G. K.	100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% l. dol. Pozn. Z. Kr. ¹⁾	100 \$	88.—	91.—	87.50	91.—	93.50	93.—	90.50	91.—	92.50
4 1/2% l. zast. T. Kr. Ziem.	100 zł.	51.—	51.75	46.90	53.50	54.50	48.10	51.75	53.25	47.90
5% " " " " m. W.	100 zł.	56.—	55.75	51.75	57.50	58.50	52.25	57.50	56.50	52.—
8% " " " " " "	100 zł.	71.—	71.25	67.25	72.75	74.50	68.25	72.—	72.50	68.—
8% " " " " " Łodzi	100 zł.	66.50	67.25	60.50	69.—	70.50	62.—	68.50	67.25	61.50
5% pożycz. premj. dolar.	5 \$	54.50	53.—	64.25	57.—	57.—	71.50	54.50	54.75	67.25
4% " " " " " " inwest.	100 zł.	95.—	99.25	116.—	100.—	102.25	119.—	97.—	99.25	118.25
6% l. zboż. Pozn. Z. Kr. ¹⁾	1 q żyta	16.—	17.25	20.50	18.—	18.—	24.75	16.50	17.50	24.75
3% Poż. Bud.	50 zł.	50.—	50.—	—	50.—	50.—	—	50.—	50.—	—

¹⁾ Notowania urzędowe giełdy poznańskiej.

Kursy ważniejszych akcji na giełdzie warszawskiej

RODZAJ AKCJI	Wartość nominalna w złotych	Ostatnia dywid. w %	Kurs najniższy			Kurs najwyższy			Kurs ostatni		
			Grudz. 1930	Listopad 1930	Grudz. 1929	Grudz. 1930	Listopad 1930	Grudz. 1929	Grudz. 1930	Listopad 1930	Grudz. 1929
Bank Polski	100	20	153.—	158.50	165.75	160.25	164.—	179.—	154.—	161.—	177.—
Bank Handl. w Warszawie	100	8	108.—	105.—	120.—	108.—	108.—	120.—	108.—	108.—	120.—
Bank Dyskontowy	100	12	108.—	108.—	125.—	108.—	108.—	125.—	108.—	108.—	125.—
Bank Zachodni	100	8	70.—	70.—	73.—	70.—	70.—	81.—	70.—	70.—	80.—
Warsz. Tow. Fabr. Cukru	100	0	30.25	33.—	27.—	35.50	38.—	29.—	33.—	36.—	27.—
Firley	50	6	20.—	20.—	38.—	22.—	24.—	46.—	20.—	24.—	45.—
Warsz. Tow. Kop. Węgla	100	4	34.50	36.—	50.—	41.50	41.75	72.50	37.50	40.50	50.50
Lilpop, Rau i Loewenstein	25	10	20.—	23.25	34.—	24.—	26.50	41.—	22.50	24.—	36.50
Modrz. Zakł. Górnicze	50	0	9.50	8.—	16.50	12.—	13.50	18.—	10.25	11.50	18.—
Ostrowieckie Zakłady	50	10	40.—	47.—	61.—	50.—	50.—	66.—	41.—	50.—	65.—
Norblin	100	5	31.—	35.—	72.—	32.—	40.—	80.—	31.—	40.—	80.—
Rudzki	50	8	10.—	14.—	28.50	13.50	16.—	29.—	10.25	16.—	29.—
Starachowice	50	0	13.—	12.—	20.—	17.—	17.25	22.75	13.—	16.—	21.25
Warsz. S.A. Bud. Parow. III em.	100	8	18.—	18.—	20.—	19.—	18.—	20.—	19.—	18.—	20.—
Siła i Światło	50	12	—	66.—	95.—	—	69.—	98.50	—	66.—	96.—
Elektr. Dąbrowska I—III em.	50	8	45.—	—	52.—	54.—	—	69.—	54.—	—	52.—
L. Spiess i Syn I—II em	100	8	—	—	105.—	—	—	105.—	—	—	105.—
Nobel I—II em.	50	0	—	—	10.—	—	—	10.50	—	—	10.—
Haberbusch i Schiele I—II em.	100	11	102.25	108.—	100.—	112.—	117.—	105.—	105.50	115.—	105.—
Ł. J. Borkowski	25	0	3.50	4.—	—	3.50	4.—	—	3.50	4.—	—

Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdach zagranicznych

Nowy York

6% POŻYCZKA DOLAROWA				MIESIĄC	8% POŻYCZKA DILLONOWSKA			
Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.
74 ³ / ₄	78	74 ⁷ / ₈	83	Grudzień . . . 1929	91	96	92	247
54	71	67	162	Październik . . 1930	70	89	88 ³ / ₄	602
65	71	65 ¹ / ₂	101	Listopad . . . "	83	88 ¹ / ₂	84 ¹ / ₄	543
58	67	62	133	Grudzień . . . "	73	84 ¹ / ₄	79 ¹ / ₂	265

7⁰/₀ Pożyczka Stabilizacyjna

NOWY YORK				MIESIĄC	LONDYN			
Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.
79	84 ³ / ₄	79	559	Grudzień . . . 1929	83,50	84,50	83,75	—
69 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂	80	1.459	Październik . . 1930	76,50	86,05	82,50	—
75	80	77 ¹ / ₄	984	Listopad . . . "	79,55	82,65	81,30	—
68	77 ¹ / ₄	73 ¹ / ₄	963	Grudzień . . . "	76,29	81,55	78,54	.

Rzeczywiste dochody i wydatki państwowe (w milj. zł.)

OKRES	DOCHODY						Wydatki	Nadwyżka dochodów
	Daniny publ. prócz cel	Cła	Monopole	Przedsiębiorstwa	Inne dochody	Razem		
1928/1929	1.312,6	425,2	890,3	104,8	275,7	3.008,6	2.808,4	200,2
1929/1930	1.340,8	395,3	886,1	111,2	297,3	3.030,7	2.970,7	60,0
Listopad 1929	124,3	38,9	75,9	8,5	26,0	273,6	270,4	3,2
Grudzień "	146,3	31,8	62,7	2,6	21,6	265,0	250,7	14,3
Październik 1930	107,3	24,4	68,1	6,1	28,5	234,4	233,7	0,7
Listopad "	100,2	21,6	70,3	8,6	22,3	223,0	222,7	0,3
Grudzień "	119,5	23,9	76,5	1,3	24,2	245,4	257,1	-11,7
Kwiecień — Grudzień 1929	1.004,7	315,4	665,8	86,5	189,4	2.261,8	2.225,4	36,4
" " 1930	911,0	204,6	629,7	71,9	248,7	2.065,9	2.071,8	-5,9

Wytwórczość górnicza (w tys. tonn)

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WZGL. W MIESIĄCU	WĘGIEL KAMIENNY								KOKS	WYTWORY NAFTOWE					
	Wydobycie					Zbyt				Zapasy na zwalach	Wydobycie ropy	Przeobraż. ropy	Wytwórcz. produktów	Zbyt	
	G.Śląsk	Dąbrowa	Kraków	Polska ogółem	Na dzień roboczy	W kraju	Eksport	W kraju						Eksport	
1926	2.180	602	196	2.978	119	1.468	1.190	1.312	93	66	65	59	26	38	
1927	2.333	637	204	3.174	127	1.850	925	1.317	117	60	57	52	28	23	
1928	2.537	635	211	3.383	135	1.970	1.108	597	138	62	60	55	31	22	
1929	2.870	746	237	3.853	154	2.260	1.199	1.108	155	56	55	50	34	21	
Listopad 1929	3.034	820	260	4.114	165	2.390	1.272	1.053	166	57	57	52	42	22	
Grudzień "	2.976	774	250	4.000	174	2.284	1.273	1.107	176	55	57	47	43	18	
Październik 1930	2.731	706	225	3.662	135	2.214	1.386	1.714	131	59	55	49	43	13	
Listopad "	2.576	656	246	3.477	145	2.055	1.153	1.643	127	57	57	53	39	12	
Grudzień ¹⁾ "	2.480	656	236	3.372	147	2.012	1.177	1.452	

Wytwórczość hutnicza (w tys. tonn)

Rynek pracy (w tys.)²⁾

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WZGL. W MIESIĄCU	HUTNICTWO ŻELAZA I STALI							HUTNICTWO CYNKU I OŁOWIU				ILOŚĆ ZATRUDNIONYCH				Zarejestrowani bezrobotni	
	Wydobycie rudy kraj.	Import rudy	Wytwórczość hut			Zbyt		Wydobycie rudy kraj.	Import rudy	Wytw. hut		Eksport cynku	Górnictwo	Hutnictwo	Przemysł		Roboty publiczne
			Surowki	Stali	Wytw. walcownic	W kraju	Eksport			Cynku	Ołowiu						
1926	26	23	27	66	46	30	8	95	9	10	2,2	10	157	52	442	24	190
1927	45	59	56	104	77	44	13	87	18	13	2,5	13	145	58	587	16	165
1928	58	46	57	120	87	59	13	92	17	13	3,0	11	147	67	649	17	126
1929	55	61	59	115	80	42	19	94	18	14	3,0	12	164	60	557	16	185
Listopad 1929	55	75	59	105	76	26	26	90	18	13	3,1	13	164	63	640	24	127
Grudzień "	52	71	46	84	63	26	36	82	18	13	3,1	12	164	60	557	17	186
Październik 1930	40	32	39	114	80	26	33	94	21	15	3,0	13	148	53	567	41	165
Listopad "	36	35	37	108	75	18	39	84	16	15	3,3	11	147	52	536	30	212
Grudzień ¹⁾ "	31	36	79	60	7	47	.	22	15	3,6	11	287

Handel zagraniczny Polski.

Przewóz towarów na kolejach polskich³⁾

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WZGL. W MIESIĄCU	PRZYWÓZ		WYWÓZ		SALDO		Naładowano na P. K. P. ⁴⁾	Przyjęto od kolei zagr.	Tranzyt	Ogółem
	w tys. tonn	w milj. zł.	w tys. tonn	w milj. zł.	w tys. tonn	w milj. zł.				
1926	203	129,1	1.909	187,7	+ 1.706	+ 58,6	12.765	461	855	14.081
1927	409	241,0	1.696	209,6	+ 1.287	+ 31,4	14.400	693	1.105	16.198
1928	430	280,1	1.702	209,0	+ 1.272	+ 71,1	15.639	643	1.131	17.413
1929	424	259,4	1.753	234,4	+ 1.329	+ 25,0	16.211	604	1.175	17.990
Listopad 1929	317	243,4	2.071	256,1	+ 1.754	+ 12,7	19.030	530	1.101	20.661
Grudzień "	373	214,4	1.779	254,8	+ 1.406	+ 40,4	15.515	467	1.018	17.000
Październik 1930	331	202,2	1.753	207,9	+ 1.422	+ 5,7	17.303	418	974	18.695
Listopad "	301	163,8	1.787	195,9	+ 1.486	+ 32,1	16.271	421	875	17.565
Grudzień "	286	158,9	1.660	183,2	+ 1.374	+ 24,3

1) Dane tymczasowe. 2) Na koniec roku wzgl. miesiąca. 3) Przeciętnie dziennie w wagonach 15-tonnowych

4) Wraz z naładunkiem w obrębie w. m. Gdańska.

Wskazniki cen hurtowych

KRAJ	Rodzaj wskaźnika	Podstawa obliczenia	1926	1927	1928	1930	
						Styczeń	Listopad
Polska	Artykuły rolne " przemysłowe " Ogólny " Ogólny	1927 = 100 styczeń 1914 = 100	81,7	100,0	97,2	74,8	66,2
			93,7	100,0	104,2	99,1	89,8
			88,7	100,0	101,0	88,2	78,9
			105,1	118,5	119,7	104,8	93,5
Anglja	Board of Trade	1913 = 100	148,1	141,4	140,3	131,0	112,0
Francja		1913 = 100 ¹⁾	702,6	617,2	620,6	564,0	493,5
Niemcy	Urządowy	1913 = 100	134,4	137,6	140,0	132,3	120,1
Stany Zjednoczone	Bureau of Labour	1913 = 100	143,3	136,7	140,0	133,8	118,3 ²⁾
Polska	Koszty utrzym. w Warsz.	1927 = 100	90,3	100,0	103,2	102,5	101,0

1) W walucie przedwojennej.

2) Za październik.

Ceny hurtowe ważniejszych artykułów

Artykuł	Miejsce notowania	Gatunek i waga	1.XII.30	15.XII.30	22.XII.30	5.I.30
Pszenvica	Warszawa	w zł. za 100 kg. . . .	27.50—28.50	27—28	26.75—27.75	26—27
"	Poznań	w zł. za 100 kg. . . .	25—26.50	23—24.50	22.50—24	22—23,50
"	Berlin	w RM. za 1.000 kg. . .	264.50	260—260.50	262.50—263.50	282—281
"	Nowy York	Amb.dur.2 wcts.za 1 busz	89 ³ / ₈	93 ¹ / ₄	97 ⁵ / ₈	95 ¹ / ₄
Żyto	Warszawa	w zł. za 100 kg. . . .	19.50—19.85	18.75—19.25	18.75—19.25	18.50—19
"	Poznań	w zł. za 100 kg. . . .	18.50—19	18.50—19	18—18.50	17.75—18.25
"	Berlin	w RM. za 1.000 kg. . .	173—174	174—174.50	167.50—168.50	180.50—179.50
"	Chicago	w cts. za busz. . . .	40 ³ / ₈	45 ¹ / ₄	43 ¹ / ₂	43 ¹ / ₈
Jęczmień	Warszawa	brow.w zł. za 100 kg. .	24.50—26	24.50—26	25—26	25—26
"	Poznań	przem.w zł. za 100 kg. .	18.75—21.25	20—21.50	20—21.50	20—21.50
"	Berlin	brow.w RM. za 1000 kg.	178—185	190—194	188—194	188—194
Owies	Warszawa	w zł. za 100 kg. . . .	21—23	23—24	23—24	23—24
"	Poznań	w zł. za 100 kg. . . .	18.75—20	18.75—20	19.25—20.50	19.75—21
"	Berlin	w RM. za 1.000 kg. . .	151—153	156.50	156	162.50—161.75
"	Chicago	w cts. za buszel. . . .	34 ¹ / ₄	33 ¹ / ₄	32 ¹ / ₄	34 ¹ / ₄
Bydło rogata	Poznań	wół w zł. za 100 kg. .	120—126	116—120	—	112—116
"	"	krowa w zł. za 100 kg.	104—120	104—116	100—110	96—104
Nierogaczna	"	w zł. za 100 kg. . . .	144—150	134—140	134—140	116—120
"	Praga	polsk. za 100 kg. k. c. .	7.20—8.00	7.65—8.20	7.00—8.00	7.50—8.30
"	Wiedeń	mięś.wszyl. a. za 100kg.	1.35—1.85	1.40—1.85	1.40—1.80	1.25—1.80
Jaja	Warszawa	w zł. za 1440 szt. . . .	285—300	280—295	280—295	265—290
"	Berlin	w fen. za 1 szt. pol. norm	11 ³ / ₄ —12 ¹ / ₄	11—11 ¹ / ₂	11—11 ¹ / ₂	9—9 ¹ / ₄
"	Londyn	w sh. i d. za 120szt., nieb.	11.6—13.6	9.3—13.0	9.3—12.6	8.6—10.0
Masło	Warszawa	w zł. za 1 kg., 1 gat. . .	6.00	5.60	5.60	5.00
"	Berlin	w RM. za 1 f. 1 gat. . . .	128	131	141	141
"	Londyn	w sh. za ctw. pols. . . .	92—96	—	—	—
Węg.kamien.	Dane Min.	G/Śląskil sh. za 1.000kg.	—	12/3 ¹⁾	—	—
"	Prz. i Han.	Dabr. sfob. Gd.-Gdynia	—	11/6 ¹⁾	—	—
"	Newcastle	Najl.gaz. Durham sh.za lt.	14/9—15/9	—	15/0	15/0
"	Cardiff	adm. sh.za lt. . . .	20/0	—	20/0	20/0—20/6
Żel.-surówka	Londyn	Clev. III sh. za lt. . . .	63 ¹ / ₂	63 ¹ / ₂	63 ¹ / ₂	63 ¹ / ₂
"	G. U. Stat.	Pol. Nr. 1 zł za 1.000 kg.	—	220 ¹⁾	—	—
Miedź	Londyn	£ za lt (1.016 kg.). . .	48 ⁷ / ₈ —48 ¹⁵ / ₁₆	45 ³ / ₈ —45 ¹ / ₂	47 ¹ / ₄ —47 ⁵ / ₁₆	46 ⁵ / ₈ —46 ¹¹ / ₁₆
Cynk	"	" " " " " " " " " "	14 ⁵ / ₁₆ —14 ⁹ / ₁₆	13 ¹ / ₂ —14	13 ¹³ / ₁₆ —14 ⁹ / ₁₆	13 ³ / ₈ —13 ⁷ / ₈
Olów	"	" " " " " " " " " "	15 ⁷ / ₈ —15 ¹⁵ / ₁₆	15 ¹ / ₈ —15 ¹ / ₈	15—15	14 ⁷ / ₁₆ —14 ¹¹ / ₁₆
Cyna	"	" " " " " " " " " "	114 ⁷ / ₈ —115	106 ⁵ / ₈ —106 ⁵ / ₄	114 ¹ / ₈ —114 ¹ / ₄	119 ³ / ₈ —119 ¹ / ₂
Kauczuk	"	d per lb	4 ⁵ / ₈	4 ⁷ / ₁₆	4 ¹ / ₄	4 ⁵ / ₁₆
Bawełna	Brema	cts. per. lb.	11.69	10.72	10.98	11.20
"	Liverpool	d " " " " " " " " " "	5.78	5.12	5.36	5.43
Wełna	Bradford	" " " " " " " " " "	24	"	"	"
Juta	Londyn	£ za lt. (1.016 kg.) . .	16 ¹ / ₄	16	16	15 ¹ / ₂
Konopie	"	" " " " " " " " " "	24	23 ³ / ₄	23	22 ¹ / ₈
Ropa naft.	Nowy York	\$ per barrel	1.85	1.85	1.85	1.85
Nafta	"	cts. per gall.	12.25	12.25	12.25	12.25
Ropa naf.pol.	Borysław	\$ za cysternę „Borysław"	—	215 ¹⁾	—	—

1) Przeciętnie w miesiącach: grudzień 1930 i styczeń 1931 r.

Rada NadzorczaPrezes Rady:
Dr. ROMAN GÓRECKIZastępca Prezesa:
Dr. FELIKS MACISZEWSKICzłonkowie:
Dr. LEON BARAŃSKI
Inż. JERZY DRECKI
Inż. KAZIMIERZ GÓRSKI
WŁADYSŁAW KORSAK
JÓZEF KOZUCHOWSKI
Inż. ANTONI OLSZEWSKI
Dr. ADAM ROSEKomisarz Rządowy:
WITOLD BRONIEWSKIZastępcy Kom. Rząd.:
STEFAN RYBAŁTOWSKI
WITOLD PAWŁOWICZ**Zarząd Banku**Prezes Banku:
Dr. ROMAN GÓRECKINaczelny Dyrektor:
VACATZastępcy Nacz. Dyr.:
WACŁAW KONDESKI
Dr. FELIKS MERUNOWICZDyrektorzy:
Dr. LEON BARYSZ
WŁADYSŁAW BIZAŃSKI
Dr. TADEUSZ GARBUSIŃSKI
Dr. ADAM PAWLIKOWSKI
Dr. MIECZYSLAW SZENK**Oddziały:**Biała (Bielsko), Białystok,
Bydgoszcz, Drohobycz,
Gdynia, Katowice, Koło-
myja, Kraków, Lublin,
Lwów, Łódź, Łuck, Poznań,
Radom, Równe, Stani-
sławów, Tarnów, Wilno,
Włocławek**Bank Gospodarstwa Krajowego**
Warszawa

Bilans surowy z dnia 30 listopada 1930 r.

STAN CZYNNY**Dział Handlowy.**

1. Kasa i sumy do dyspozycji	Zł.	32,628,973.99
2. Papiery procentowe, akcje i udziały	"	79,852,224.13
3. " " własnej emisji	"	76,526,162.56
4. Weksle zdyskontowane	"	175,140,103.84
5. Pożyczki krótkoterminowe	"	152,697,051.69
6. Banki	"	25,242,489.14
7. Pożyczki gotówkowe długoterminowe	"	34,802,026.93
8. " " komunalne	"	44,419,905.80
9. " " budowlane z fund. wł.	"	18,230,974.10
10. " " zwaloryz. b. Instyt. sfuzj.	"	5,662,122.60
11. Inne aktywa	"	47,480,740.25
	Zł.	692,682,775.03

Dział emisyjny.

12. Pożyczki emisyjne	Zł.	726,415,787.90
13. Inne aktywa dz. emisyjnego	"	35,855,095.34
14. Saldo w dziale handlowym	"	16,500,718.94
	Zł.	778,771,602.18

Dział operacji ze Skarbem Państwa.

15. Pożyczki budowlane	Zł.	302,358,297.94
16. Kredyty sanacyjne dla banków	"	30,893,141.93
17. Kredyty dla Kooprolnej i in	"	47,672,330.84
18. Różne kredyty	"	175,884,061.66
19. Saldo w dziale handlowym	"	34,661,776.81
	Zł.	591,469,609.18
20. Inkaso	"	2,062,923,986.39
21. Gwarancje i akceptacje	"	9,599,038.70
	"	42,925,823.66
	Zł.	2,115,448,848.75

STAN BIERNY**Dział Handlowy.**

1. Kapitał zakładowy	Zł.	150,000,000.—
2. Rezerwy	"	43,943,819.25
3. Wkłady a vista	"	114,211,668.56
4. " terminowe	"	106,674,792.81
5. Redyskonto weksli	"	70,281,084.22
6. Banki	"	78,467,457.79
7. Inne pasywa	"	77,941,456.65
8. Saldo działu emisyjnego	"	16,500,718.94
9. " " operacji ze Skarbem Państwa	"	34,661,776.81
	Zł.	692,682,775.03

Dział emisyjny.

10. Specj. rezerwa dla pap. wart. wł. em.	Zł.	14,159,004.65
11. Emisje	"	726,415,787.90
12. Inne pasywa działu emisyjn.	"	38,196,809.63
	Zł.	778,771,602.18

Dział operacji ze Skarbem Państwa.

13. Lokaty Skarbu Państwa:		
a) fundusze budowlane	Zł.	309,269,764.89
b) " sanac. dla banków	"	53,766,254.30
c) " ex re Kooprolnej	"	36,327,102.33
d) różne lokaty	"	192,106,487.66
	Zł.	591,469,609.18
14. Różni za inkaso	"	2,062,923,986.39
15. Zobow. z tyt. gwarancji i akceptacji	"	9,599,038.70
	"	42,925,823.66
	Zł.	2,115,448,848.75